

Aan de voorzitter van de Ministerraad van het Koninkrijk,
dhr. Mark Rutte, minister-president
Binnenhof
Den Haag
NEDERLAND

Betreft: Reactie op de voorlichting van de Raad van State over het geven van aanwijzingen aan de Gouverneurs van de landen in het Caribische deel van het Koninkrijk (W04.15.0112/I/Vo)

New York, 28 september 2015

Geachte voorzitter,

De minister-presidenten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten die nu als leden van de Koninkrijksdelegatie de 70ste sessie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties bijwonen, memoreren de betrokkenheid van de VN bij de totstandkoming van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. De VN-Trustschapsraad en de 10^e sessie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties hadden reeds grote twijfels aan de oprechte wil van Nederland of bij de aanvaarding van deze nieuwe rechtsorde, vastgesteld in het Statuut, daadwerkelijk sprake was van dekolonisatie voor de Nederlandse gebieden buiten Europa. In het bijzonder werd in VN-verband gewezen op het gevaar dat Nederland door te handelen in strijd met de letter en geest van de bepalingen met betrekking tot de Gouverneur in de toekomst inbreuk zou kunnen maken op de in het Statuut verankerde autonomie van de Caribische landen in het Koninkrijk.

Het was pas na de interventie van de toenmalige Antilliaanse premier Jonkheer en de Arubaanse afgevaardigde Irausquin in de vergadering van 24 maart 1955 van de VN-Trustschapsraad, dat Nederland van diens rapportageverplichting op grond van artikel 73, sub e, van het Handvest van de Verenigde Naties werd ontslagen. In zijn toespraak sprak de Antilliaanse premier Jonkheer overigens niet alleen zijn vertrouwen uit dat Nederland zich in de toekomst stipt zou houden aan de letter en geest van de bepalingen van het Statuut, maar verklaarde hij ook expliciet dat indien dit niet het geval mocht zijn de Antilliaanse eilanden niet zouden aarzelen om wederom een beroep te doen op de internationale gemeenschap.

Het is tegen deze historische achtergrond dat de regeringen van de landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten (verder: de Landen) zich scharen achter de Voorlichting van de Raad van State [W04.15.0112/I/Vo] inzake het geven van aanwijzingen aan de Gouverneurs van de landen in het Caribische deel van het Koninkrijk. Daarbij willen zij in het bijzonder op het navolgende wijzen:

Terecht benadrukt de Raad van State dat de in artikel 43 van het Statuut verankerde waarborgfunctie niet is bedoeld als instrument van het Land Nederland om beleidsmatig toezicht te houden op het bestuur van de andere landen binnen het Koninkrijk. Een beroep op de waarborgfunctie, of acties om de waarborgfunctie uit te oefenen in het geval dat Nederland de beleidsmatige keuzes in een ander land niet deelt, staat haaks op de in artikel 3 van het Statuut gewaarborgde autonomie van elk van de landen. Artikel 43, tweede lid, van het Statuut biedt geen grondslag voor enige vorm van generiek preventief toezicht.

De regeringen van de drie Landen onderstrepen ook de conclusie van de Raad van State – met een verwijzing naar de door alle landen geaccordeerde Officiële Toelichting op artikel 43 en 51 van het Statuut – dat een Algemene Maatregel van Rijksbestuur (AMvRb) op grond van artikel 51 van het Statuut alleen mogelijk is als een ontoelaatbare toestand is ontstaan en in het betreffende Land geen redres te verwachten is. Een AMvRb op grond van artikel 51 van het Statuut kan alleen worden ingezet indien andere middelen niet hebben gewerkt of niet zullen werken.

De drie Landen sluiten zich ook geheel aan bij de conclusies van de Raad van State met betrekking tot de onafhankelijke positie van de Gouverneur. Terecht wijst de Raad van State erop dat de Gouverneur een geheel eigen positie en verantwoordelijkheid heeft met betrekking tot de behartiging en bewaking van de aangelegenheden van het Koninkrijk en de belangen zoals die onder meer in artikel 43 van het Statuut worden genoemd. De Gouverneur is daarin geen onderdeel van de Nederlandse vertegenwoordiging in de Landen of een vooruitgeschoven post van de Nederlandse regering, net zo min als hij/zij eerste vertegenwoordiger van de Landen in Den Haag is. De afweging en de beslissing wat tot zijn ene functie (landsorgaan) of tot zijn andere functie (Koninkrijksorgaan) behoort, is, zoals de Raad van State terecht stelt, de eigen verantwoordelijkheid van de Gouverneur, die hem niet uit handen kan worden genomen.

De Raad van State wijst daarbij ook op dat artikel 15, eerste lid, van het Reglement van de Gouverneur (RvG) waarin is bepaald dat aanwijzingen uitsluitend plaats vinden overeenkomstig de bepalingen van dat reglement. Een aanwijzing op grond van artikel 15 RvG kan hierdoor alleen betrekking hebben op de in het RvG als Koninkrijksorgaan toebedeelde bevoegdheden, waarbij bovendien de in het RvG voorgeschreven procedures in acht genomen dienen te worden. Er kunnen derhalve geen nieuwe bevoegdheden voor de Gouverneur als Koninkrijksorgaan buiten het RvG om door middel van een aanwijzing worden geschapen. Evenmin kan via een aanwijzing de voor Landsorganen geldende wettelijke plichten en beperkingen worden doorbroken, noch kunnen daarmee hun bevoegdheden doorkruist worden. De regeringen van de drie Landen onderstrepen de conclusie van de Raad van State dat voor zover een aanwijzing dit wel zou doen, de Gouverneur daaraan geen uitvoering dient te geven. In het geval dat de regering van het Koninkrijk door middel van een aanwijzing haar bevoegdheden mogelijk te buiten gaat, is de Gouverneur – mede gelet

op artikel 25 van het RvG – verplicht om te beoordelen of dit het geval is en aan welke delen van die aanwijzing hij geen uitvoering kan geven.

Terecht wijst de Raad van State – met een verwijzing naar artikel 24 van het RvG, welke bepaling de plicht voor de Landsorganen om medewerking te verlenen aan de Gouverneur begrenst tot de uitoefening van de hem in het reglement toegekende bevoegdheden – hierbij ook op dat de landsorganen niet kunnen worden verplicht mee te werken ten behoeve van de uitoefening van bevoegdheden van de Gouverneur die verder zouden reiken dan het RvG.

De regeringen van de drie Landen onderstrepen het duidelijk standpunt van de Raad van State ten aanzien van de onrechtmatigheid van de op 11 juli 2014 aan de Gouverneur van Aruba gegeven aanwijzing inzake de landsverordening tot vaststelling van de begroting van het Land voor het dienstjaar 2014 (Koninklijk Besluit van 15 juli 2014 nr. 20467). Terecht oordeelt de Raad van State, verwijzende naar de in artikel 21 RvG genoemde criteria: 'Het is met deze bepaling niet verenigbaar dat de Gouverneur een aanwijzing gegeven wordt om de vaststelling van een verordening of besluit gedurende langere tijd op te schorten.'

De regeringen van de drie Landen delen verder de mening van de Raad van State dat bij een geschil over de interpretatie van het Statuut en Rijksregelingen onderlinge overeenstemming de voorkeur geniet, maar onderstrepen ook de conclusie van de Raad van State dat bij gebreke daarvan het mogelijk moet zijn een geschil aan een onafhankelijke instantie ter beslechting voor te leggen. Zij zullen zich blijven inzetten voor het op kortst mogelijke termijn realiseren van een voorziening waarbij een onafhankelijke instantie geschillen over de juridische interpretatie van het Statuut en rijksregelingen kan beslechten.

De Arubaanse regering tekent hierbij aan dat het land Aruba grote financieel economische schade heeft geleden als gevolg van het (ook door de Raad van State vastgestelde) onrechtmatig ingrijpen door de Koninkrijksregering bij Koninklijk Besluit van 15 juli 2014 nr. 20467. De regering van Sint Maarten onderstreept dat vooral bij integriteitskwesaties - waarbij grote schade kan worden toegebracht aan reputatie van mensen - geldt hetgeen de Raad van State stelt met betrekking tot de geheel eigen positie en verantwoordelijkheid van de Gouverneurs. Zoals reeds opgemerkt, stelt de Raad van State terecht dat de Gouverneurs daarin geen onderdeel is van de Nederlandse vertegenwoordiging in de Landen of een vooruitgeschoven post van de Nederlandse regering, de afweging en de beslissing wat tot zijn ene functie (landsorgaan) of tot zijn andere functie (Koninkrijksorgaan) behoort, is, de eigen verantwoordelijkheid van de Gouverneurs, die hem niet uit handen kan worden genomen.

De regeringen van de drie Landen achten het van groot belang dat in de toekomst alle landen van het Koninkrijk en alle Koninkrijksorganen zich strikt houden aan de bepalingen van het Statuut en dat de interpretatie van die bepalingen geschiedt conform de door alle landen geaccordeerde Officiële Toelichting. Mocht er in de toekomst weer bij Koninklijk Besluit aan de Gouverneurs aanwijzingen worden gegeven die verder reiken dan de bevoegdheden van de Gouverneurs welke hem in het RvG zijn toegekend zullen de Landsorganen van de drie Landen, conform de onderhavige Voorlichting van de Raad van State, uiteraard niet aan de uitvoering van deze onrechtmatige aanwijzingen meewerken.

De regeringen van de drie Landen zullen de Gouverneurs alle steun blijven verlenen in de uitvoering van de in het Statuut en Rijksregelingen verankerde taken. Van de regering van het Koninkrijk wordt in de toekomst hetzelfde verwacht. Onze regeringen zijn er van overtuigd dat samenwerking gebaseerd op de grondslagen van het Statuut, wederzijds respect en vertrouwen tussen de vier landen de meerwaarde voor het Koninkrijk zal blijven dienen.

M.G. Eman
MINISTER-PRESIDENT
Aruba

B.D. Whiteman
MINISTER-PRESIDENT
Curaçao

M.F.A. Gumbs
MINISTER-PRESIDENT
Sint-Maarten

Afschrift zenden aan:

de Staten van Aruba,
de Staten van Curaçao
de Staten van Sint Maarten
de Tweede Kamercommissie voor Koninkrijksaangelegenheden
de Eerste Kamercommissie voor Koninkrijksaangelegenheden
de Gouverneur van Aruba
de Gouverneur van Curaçao
de Gouverneur van Sint Maarten
de ministerraad van Aruba
de raad van ministers van Curaçao
de raad van ministers van Sint Maarten
de Raad van State van het Koninkrijk